

แนวปฏิบัติที่ดี
เรื่องการวิจัยสร้างเสริมสุขภาพ
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
ประจำปีการศึกษา 2555

ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น กำหนดประเด็นการจัดการความรู้ด้านการวิจัย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพชุมชน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ อสม. ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีรายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการการจัดการความรู้

นางพัชรินทร์วินา	เพิ่มยินดี	ประธาน
นางพรรณิภา	ทองณรงค์	กรรมการ
นางสมใจ	เจียรพงษ์	กรรมการ
นางดวงชีวัน	เบญจมาศ	กรรมการ
นางพิริยกร	คล้ายเพชร	กรรมการ
นางสาวปราณี	แสงคง	กรรมการ
นางสาวธรรณิศ	สายวัฒน์	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่

1. กำหนดประเด็นการจัดการความรู้จากงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายของวิทยาลัยฯ
2. ให้แนวทางในการจัดตั้งคณะอนุกรรมการสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยในวิทยาลัย รวมทั้งการดำเนินงานแก่คณะอนุกรรมการ
3. ให้คำปรึกษาด้านต่างๆแก่คณะอนุกรรมการในการรวบรวม คัดสรร วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์
4. เื้อ้อำนวยการส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านสังเคราะห์งานวิจัยและงานสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ
5. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้และทักษะการสังเคราะห์งานวิจัย

เป้าหมาย

1. มีแนวปฏิบัติที่ดีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม อสม. เพื่อสร้างเสริมสุขภาพชุมชน
2. รวบรวมและเผยแพร่ความรู้ที่ได้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพชุมชน

วิธีดำเนินการ

1. จัดตั้งกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติการ การจัดการความรู้จากการวิจัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพชุมชน
2. กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานระยะสั้นและระยะยาว
3. รวบรวมงานวิจัยชุมชนที่เกี่ยวข้องและสรุปเป็นตารางการจัดการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ในประเด็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ อสม. ผู้ให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
5. สังเคราะห์ความรู้เป็น one page เผยแพร่บนเวบเพจการจัดการความรู้ในเวบไซต์วิทยาลัยฯ
6. จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายในภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง

ผลการดำเนินงาน

ผลการสังเคราะห์ความรู้จาก การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

การพัฒนาศักยภาพของ อสม. เป็นการคิดอาวุธทางปัญญาเพื่อให้ชุมชนได้แสดงศักยภาพ และเกิดพลังในการพัฒนาตนเอง เกิดความต่อเนื่อง ข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นรายงานวิจัยของคณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลที่ทำวิจัยในประเด็น การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์จำนวน 3 เรื่อง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนชนบท 2 แห่ง และชุมชนกึ่งเมือง 1 แห่ง ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ใช้การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาศักยภาพของ อสม. ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งสถาบันการศึกษา สถานบริการ และภาคประชาชนเพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน ดังกรอบแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมเน้น 1. การพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบของ อสม. เพราะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบจะทำให้ อสม. มองปัญหา สาธารณสุขเชิงซ้อนได้หลวมมอง วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบร่วมกับประชากรในแต่ละพื้นที่(คิดเป็น ทำเป็น) 2. การใช้สุนทรียสนทนาให้ อสม.เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เห็นคุณค่าของการฟัง และพูดในสิ่งที่ประโยชน์และสมควรพูด (ฟังเป็น พูดเป็น) ซึ่งจะทำให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของผู้อื่น ประารถนาดีและปฏิบัติต่อผู้อื่นเสมือนหนึ่งบุคคลในครอบครัว หลักสูตรการฝึกอบรมประกอบด้วย 2 หลักสูตรย่อย คือ 1. หลักสูตรการเสริมสร้างศักยภาพอาจารย์ที่เลี้ยงด้านการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มุ่งพัฒนาศักยภาพครูแกนนำ เพื่อเป็นพี่เลี้ยงฝึกอบรม อสม.ในพื้นที่ หลักสูตร 3 วัน 18 ชั่วโมง เนื้อหาประกอบด้วย ความสำคัญของการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ สุนทรียสนทนาการประยุกต์ใช้ในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

(Systems Thinking) และจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์(H.H.C) รูปแบบการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือวิถีชุมชน การลงพื้นที่ใช้กรณีศึกษาเพื่อฝึกการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การบูรณาการใช้กรณีศึกษาในพื้นที่จริง การนำเสนอข้อมูล/ถอดประสบการณ์/วิพากษ์บทเรียนเพื่อวิเคราะห์หลังการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับครูแกนนำและสร้างเครือข่าย 2. หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพ อสม. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ หลักสูตร 5 วัน เนื้อหาประกอบด้วย การปรับกระบวนการทัศน์การคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา เรียนรู้กระบวนการถอดบทเรียน, สะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflection) เรียนรู้เครื่องมือ 7 ชิ้น/ฝึกปฏิบัติในพื้นที่จริง ภายใต้อุปกรณ์วิถีชุมชน เรียนรู้และปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบและนำเสนอแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ภายใต้กระบวนการชุมชน ครอบครัวเสมือน/วิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญและสรุปบทเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ควรมีการวิเคราะห์ชุมชนและวางแผนล่วงหน้าเพื่อปรับเนื้อหาและกระบวนการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน
2. ควรมีวิทยากรที่เป็นคนท้องถิ่นและเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเปิดใจเรียนรู้และเข้าถึงง่ายขึ้น
3. ควรคัดเลือก อสม. ที่เข้มแข็งและพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เดิม จะทำให้ อสม. เกิดความมั่นใจในการพัฒนางาน
4. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและให้ความร่วมมือเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ
5. ควรทำความเข้าใจกับชุมชนและให้ชุมชนเห็นผลประจักษ์ด้วยตนเองจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน